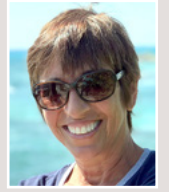

משה עם איילין

מנטור, השראה, עמית

משה אסקיו - חברי האהוב

אילין וינשטוק
תרגום: אירית אסקיו

שירון ביקש ממני לכתוב על משה, חשבתי שזה יהיה קל. יש כל כך הרבה מה לומר. יש כל כך הרבה סיפורים. הוא חי חיים ארוכים ומלאים, מלאי היסטוריה ורקע צבעוני. ואז התיישבתי להתחיל. זה קשה. כל כך קשה. איך אני לוקחת אישיות כל כך תוססת ומרכזת אותו לדף דו ממדי שטוח של מילים?

על משה כבר נכתב הרבה. הביוגרפיה שלו שרבים מאיתנו מכירים (דור שביעי של צברים) הכל רשום בגב התקליטים שלו משנות השבעים. תפקידו כמנהל הביתן הישראלי ביריד העולמי (האקספו EXPO) 1963-1964 ידוע. הופעתו בתוכנית **מייק דאגלס** (ראו בכתבתה של קארן) הופצה כקישור בכל הרשתות החברתיות. במקום לנסוע בשביל השחוק הזה, החלטתי לנקוט בגישה אחרת ולכתוב על הצד האישי של משה שהכרתי במהלך השנים.

כשהכרתי את משה לפני כ-36 שנים, הוא היה בשיא הקריירה שלו. ענק של ריקודי העם הישראליים ואייקון בסצנת ההרקדות הניו-יורקית. לאלו שרקדו ריקודי עם, הוא היה כוכב על. באותה תקופה הייתי רקדנית מתחילה ואפילו לא ידעתי את שמו, ועוד פחות מכך את התהילה שלו. אבל ממש אחרי שהציג את הריקוד דבקה רמות חוויתי לראשונה את ההשתאות וההתרגשות של הרקדנים שעוררה הדבקה הזו.

עד מהרה הפכנו לשותפים קבועים לריקוד והוא לימד אותי את היסודות של הריקוד - איך להניח נכון את הרגל על הרצפה, איך להרים את הברך, והכי חשוב, איך מבצעים "סיבוב לחץ" (פיבוט).

הישראלים מתוארים כ"צברים", קוצניים מבחוח ומתוקים מבפנים. משה היה ההתגלמות של צבר. משה היה קולני וחצוף, דרש מצוינות ולימד שיעורי-סגנון כדי להעלות את הרמה של כולם. זו הייתה האישיות הבימתית שלו. מחוץ לאור הזרקורים, הוא היה די ביישן. הפרסונה החיצונית שלו הייתה מנגנון הגנה להסתרת אופיו הרגיש והעדין. זו הסיבה שרוב האנשים כמעט ולא ראו אותו מחוץ לאור הזרקורים. הוא תמיד היה "על הבמה", תמיד הופיע, ותמיד במרכז תשומת הלב בכל חדר אליו נכנס. גם מחוץ לעולם הריקוד משה היה "בהופעה". בכל פעם שנכנסנו לבנק והפקיד אמר "איך אני יכול לעזור לך?", התשובה הבלתי נמנעת הייתה "אני רוצה כריך סלמי על לחם שיפון".

משה עם הבת שלי ליאת

**מחוץ לאור
הזרקורים, הוא
היה די ביישן.
הפרסונה
החיצונית שלו
הייתה מנגנון
הגנה להסתרת
אופיו הרגיש
והעדין.**

הייתי בין בני המזל המעטים שבילו עם "משה האחר", משה שהציבור בדרך כלל לא ראה או הכיר. כשמשה החליט לפתוח מחנה ריקודים ב-1990, התחלנו שיתוף פעולה אמיתי ורציני שלקח זמן ומאמץ. מכיוון שהיו לי ילדים קטנים בבית, והייתי צריכה להיות בבית כשסיימו את יום הלימודים, הבית שלי הפך ל"משרד" של העבודה שלנו. הבן שלי דני הגה את השם הורה כיף. בעלי בני עזר לנו בהשכרת מקום ועיבוד פרטים וחוקים עם קאמפ-מונרו.

משה בילה אינספור שעות בביתנו בתכנון מחנות, בהפקת הקלטות לתקליטורים של כיף והתלבט רבות על התוכן של עלוני המחנה. תפרנו באנרים במטבח. צבענו ביד חולצות טריקו והשתמשנו בסלון שלי כדי לייבש אותן. כולנו עבדנו יחד על כל המחנות, "הורה כיף", "כיף חורף" ו"סבבה", זרקנו רעיונות, פסלנו את חלקם, ניסינו תרחישים אפשריים, יצרנו לוחות זמנים דמיוניים - כל הדברים שיהפכו את המחנה לחוויה מדהימה למי שיסמוך עלינו לבילוי זמנו וחופשתו.

עם אשתו אן באריזונה, ארית בישראל ומיכל בשיקגו, הבית שלנו בניו יורק הפך לבית השני של משה, ולא לקח הרבה זמן עד שמשה הפך לחלק מהמשפחה שלנו. הוא אומץ על ידי ילדיי כחבר למשחק וכסבא של כבוד. הוא אסף את הילדים שלי מבית הספר, הסיע אותם למפגשים חברתיים, היה מלווה שלהם בנהיגה, ולמעשה כל אחד מילדיי עשה את מבחני הנהיגה שלו במכונית של משה. הוא מעולם לא החמיץ אירוע משפחתי.

הוא הכניס את ילדיי לחופה, לא לבקשתי, אלא לבקשתם. הוא הפך מסבא של כבוד, לאח של כבוד. דני נתן לו טלפון סלולרי עם כל שמות המשפחה ומספרי הטלפון כבר מתוכנתים, ותמיד נשארתי בטלפון של משה בתור אמא, ובפייסבוק למעשה רשום אותו בתור הבן שלי.

משה היה טבח נדיר. תמיד עזר בהכנות לשבת, ימי הולדת, "חגים", וכל אירוע אחר שעלה בדעתו. את מה שחסר לו בניקיון במטבח הוא השלים בטעם. השקשוקה שלו היא עדיין הסטנדרט שבו נמדדים כל האחרים - וכל האחרים לוקים בחסר.

**הוא מעולם לא
חיבר צעדים רק כדי
להתאימם לקצב. הוא לא קישר צעדי
רדיפה, חילוף או צעד תימני בסדר
אקראי וקרא להם ריקוד.**

משה מדריך

משה רוקד ב"הורה כיף"

עם המדריכים משמאל לימין: משה, איילין, מושיקו, נפתלי קדוש, סנדי סטייל, רפי זיו, מוריס פרץ

ריקוד החתונה

החומוס, הטחינה והפלאפל של משה היו אגדיים, אבל לא מהירים להכנה. שנה אחת הוא החליט להכין אותם מאפס לפני מחנה. במשך יומיים כיוור המטבח שלי היה מנוטרל כי הוא היה מלא עד למעלה בחומוס גולמי בהשריה.

הוא מתואר באופן אוניברסלי ככוריאוגרף מבריק. זה נכון ללא עוררין. הוא האמין שלתנועת הריקוד יש מטרה. זה היה צריך להתיישר בצורה מושלמת עם המוזיקה. לפעמים רקדנים היו מתלוננים על מורכבות הריקודים שלו ועל הקושי שהיה להם לזכור את הצעדים. אבל ברגע שהם "למדו", הם נדהמו עד כמה הכל משתלב ביחד. התנועה הפכה טבעית. לא היה צורך לשנן פעמים רבות. הכל ישב בדיוק על הקצב והרגיש בדיוק כמו שצריך.

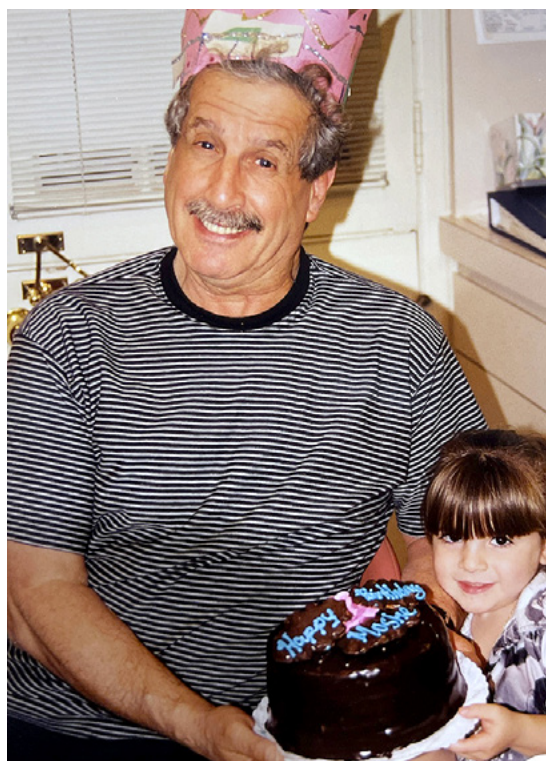
משה מדריך

הוא היסס לשחרר את ריקודיו לקהל הרוקדים, בידיעה שהביטוי האמנותי שלהם ישתנה. הוא ידע שהם יעברו במהרה מעיר לעיר מהרקדה להרקדה, ולפעמים ישתנו מדבקות להורות.

כל הריקודים של משה היו מבוססים על נושא מסוים. הוא יצר קומבינציות ושמר אותן למוזיקה או להשראה המתאימה. הוא מעולם לא חיבר צעדים רק כדי להתאימם לקצב. הוא לא קישר צעדי רדיפה, חילוף או צעד תימני בסדר אקראי וקרא להם ריקוד. תהליך היצירה שלו היה הרבה יותר אינטנסיבי ולקח זמן רב להפליא. לכן תמיד היה עלינו לצלם את הקומבינציות ולתעדן, כי אם לא נעשה בהם שימוש מידי, היה חשש שהוא ישכח את הגרסה הסופית אחרי כל השינויים והשילוב של חלקי הריקוד. הוא ערך את המוזיקה כדי שהכל יהיה מושלם. לעתים קרובות זכיתי להיות זאת שלימדה את הריקודים שלו.

הוא מתואר באופן אוניברסלי ככוריאוגרף מבריק. זה נכון ללא עוררין. הוא האמין שלתנועת הריקוד יש מטרה. זה היה צריך להתיישר בצורה מושלמת עם המוזיקה.

משה היה מוכשר להפליא. הוא היה יוצר סדרה של תנועות בכל פעם שהתחושה הכתה בו, בין אם זה ברחוב, בתחנת רכבת, במסעדה. ריקודים רבים נוצרו במטבח, בסלון ובמרתף שלי. הוא היה נדיב לאין שיעור. המתנה האולטימטיבית שלו הייתה, ריקוד על שמך. כאלו הוענקו לי, לילדיי ולנכדיי. ליאת שלי, האהובה עליו במיוחד, כובדה ב-3 ריקודים.

ילדתי (פני מלאך), דבקה אלון, מכור על יונית, היו בין יותר מעשרות הריקודים שהתעוררו לחיים בבית הזה. זכור במיוחד הריקוד דבקה גיד, שקיבלה את שמו כאשר צילמנו בווידיאו את משה מתאמן על הצעדים ושמענו נקישה חזקה, שהייתה קול קריעת גיד האכילס שלו.

למדתי שרבים מהריקודים הטובים ביותר שלו נוצרו באופן מלא לפי פעימות תופים שדמיין במוחו, ושלאחר מכן הותאמו למוזיקה. לפעמים הוא חיכה כמה שנים לפני שמצא את המוזיקה שהוא אהב והרגיש שמתחברת לצעדיו. הוא היסס לשחרר את ריקודיו לקהל הרוקדים, בידיעה שהביטוי האמנותי שלהם ישתנה. הוא ידע שהם

יעברו במהרה מעיר לעיר מהרקדה להרקדה, ולפעמים ישתנו מדבקות להורות, מצעדים קטנים ומדודים לדילוגים וקפיצות גדולות מדי, ואפילו ממקצבי 'סירטו' לציה-צ'ה, לפני שיחזרו לנוי יורק.

ערב אחד רקדנו אחת מהקלאסיקות של משה, "העיר באפור", ולידנו רקדה משהיא את הריקוד לא כפי שמשה חיבר אותו. היא פנתה אלינו בפתאומיות ואמרה, "אתם טועים בצעדים". משה שאל: "למה את רוקדת כך את הריקוד?" והיא ענתה, "למדתי את זה כך ישירות מהכוריאוגרף!" היא נחרדה כשמשה אמר לה שזה הריקוד שלו.

משה היה מנטור, השראה, קולגה, הפרטנר שלי לריקוד, אבל הכי חשוב הוא היה חבר שלי. זה לא צריך להפתיע אף אחד, כי כל מי שאי פעם פגש אותו, או דיבר איתו, החשיב אותו כחבר שלו. ואני יודעת שלמרות שאני תמיד אתגעגע אליו, היצירות המדהימות שלו יבטיחו שהוא לעולם לא יישכח.

כל הריקודים של משה היו מבוססים על נושא מסוים. הוא יצר קומבינציות ושמר אותן למוזיקה או להשראה המתאימה.

כל הריקודים של משה היו מבוססים על נושא מסוים. הוא יצר קומבינציות ושמר אותן למוזיקה או להשראה המתאימה. הוא מעולם לא חיבר צעדים רק כדי להתאימם לקצב.